

волонтерів у випадку НС налагоджена в багатьох європейських країнах і, як ніколи, актуальна для нашої держави та суспільства), утворення в регіонах консультативних пунктів з питань ЦЗ; визначити та сформувати в законодавчій формі правильний вектор цілі для побудови управлінської системи, основною метою управління якою має стати забезпечення надійного захисту населення, територій і довкілля від негативних наслідків НС.

У подальших дослідженнях вважаємо необхідним зупинитися на таких аспектах проблеми: під час розробки законодавчої та нормативно-правової бази в такій важливій галузі, як сфера ЦЗ, слід звернути особливу увагу на термінологічний апарат, що є важливим базовим інструментом у системі державного управління; розробити новий цілісний підхід до вирішення безпекових питань, який має базуватися на поєднанні управлінського, організаційно-технологічного та економічного підходів.

Список використаних джерел

1. **Кодекс** цивільного захисту України від 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI. – Режим доступу : www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17.
2. **Приходько Р. В.** Організаційно-правовий механізм регулювання сфери захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій / Р. В. Приходько // Теорія та практика держ. упр. : зб. наук. пр. – Х. : Магістр, 2011. – Вип. 3 (34).
3. **Порядок** функціонування системи екстреної допомоги населенню : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовт. 2012 р. № 1031. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1031-2012-п.
4. **Про деякі** заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 24 груд. 2012 р. № 726. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/15236.html.
5. **Про засади** внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 лип. 2010 р. № 2411-VI. – Режим доступу : www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2411-17.
6. **Про затвердження** рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 квіт. 2012 р. № 606. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua/control/npd/list.
7. **Про рішення** Ради національної безпеки і оборони України від 29 березня 2013 року «Питання протидії загрозам і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» : Указ Президента України від 15 трав. 2013 р. № 265. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/15729.html.
8. **Про систему** екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 : Закон України від 13 берез. 2012 р. № 4499-VI. – Режим доступу : www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4499-17.

9. **Про створення** Центру взаємодії ДСНС з волонтерами і волонтерськими організаціями : наказ ДСНС України від 30 квіт. 2013 р. № 210. – Режим доступу : www.mns.gov.ua/files/2013/5/13/210.pdf.

10. **Труш О. О.** Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів ЄС Західної Європи / О. О. Труш // Теорія та практика держ. упр. : зб. наук. пр. – Х. : Магістр, 2009. – Вип. 4 (27).

Надійшла до редколегії 17.10.13

УДК 327(4-11+4-191.2)

Юліана ПАЛАГНЮК

Чорноморський державний університет імені Петра Могили

МЕХАНІЗМИ ІНТЕГРАЦІЇ ДЕРЖАВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Аналізуються механізми інтеграції держав Центральної та Східної Європи у Європейський Союз, зокрема в контексті нормативно-правової бази інтеграції держав цього регіону в ЄС. Розглядаються результати досліджень з цього питання науковців різних наукових галузей.

Ключові слова: європейська інтеграція, механізми, держава, Центральна та Східна Європа, управління.

Юліана Палагнюк. Механизмы интеграции государств Центральной и Восточной Европы в Европейский Союз

Анализируются механизмы интеграции государств Центральной и Восточной Европы в Европейский Союз, в частности в контексте нормативно-правовой базы интеграции государств этого региона в ЕС. Рассматриваются результаты исследований по этому вопросу ученых разных отраслей науки.

Ключевые слова: европейская интеграция, механизмы, государство, Центральная и Восточная Европа, управление.

Yuliana Palagnyuk. Mechanisms of integration of states of Central and Eastern Europe into the European Union

The mechanisms of integration of states of Central and Eastern Europe into the European Union are analyzed, based on the legal framework of integration of this region's states into the EU, as well as on the research results of scientists from different fields of science.

Key words: European integration, mechanisms, state, Central and Eastern Europe, governance.

У Європейському Союзі (далі – ЄС) 1 травня 2004 р. відбулося «п'яте» розширення, так зване розширення ЄС на Схід. Уперше Євросоюз поповнили відразу 10 держав, з них 8 – постсоціалістичні

© Палагнюк Ю. В., 2013

країни Центральної та Східної Європи (далі – ЦСЄ): Естонія, Латвія, Литва, Польська Республіка, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Словацька Республіка. Ще дві країни регіону (Болгарія та Румунія) приєдналися до ЄС через 3 роки, у 2007 р., коли відбулося «шосте» і на даний момент уже передостаннє розширення ЄС після вступу Хорватії 1 липня 2013 р. Для більшості держав п'ятого розширення ЄС реалізація програми підготовки до вступу зайняла близько 11 років, а для Болгарії й Румунії – 14 – 15 років. Уперше членами ЄС стали країни (крім Кіпру й Мальти), які лише наприкінці 1980-х рр. почали перехід від соціалістичної економіки до ринкового господарства, від авторитарної держави до демократії європейського зразка. У процесі євроінтеграції України велике значення має вивчення та узагальнення досвіду тих постсоціалістичних держав ЦСЄ, що вже стали членами ЄС, адже з теоретико-методологічної позиції важливим у процесі європейської інтеграції нашої держави є максимальне використання аналогічного досвіду.

Автор спирається, по-перше, на нормативно-правову базу інтеграції держав ЦСЄ в ЄС, а також на результати досліджень цього процесу вітчизняними науковцями в галузі юридичних (І. Березовської, В. Муравйова), політичних (М. Басараба, В. Дем'янця, Л. Кіцили, О. Ковальнової, Л. Ярової), історичних (Т. Герасимчука, В. Завадського) наук та інших учених. Зауважимо, що хоча українські дослідники аналізували різні аспекти євроінтеграції постсоціалістичних держав ЦСЄ, залишається потреба у виокремленні механізмів європейської інтеграції держав цього регіону з позиції науки державного управління.

Мета статті – проаналізувати механізми і критерії інтеграції держав ЦСЄ у ЄС, їх формування і роль у процесі розширення ЄС.

Держави ЦСЄ після закінчення «холодної війни» і перших вільних виборів 1989 – 1990-х рр. почали формувати свої зовнішньополітичні пріоритети, проголосивши «повернення до Європи» [3, с. 15 – 16; 4, с. 8; 6, с. 10] основним напрямом зовнішньої політики. Як зазначає доктор політичних наук Л. Ярова, «перспектива прийняття в європейську спільноту була важливим чинником успішного розвитку країн Центральної Європи і Балтії в 1990-х роках ХХ ст., для яких мета вступу в ЄС стала однією з рушійних сил швидкої трансформації цих посттоталітарних держав в економічно і політично ліберальні демократії» [9, с. 5]. З огляду на це саме євроінтеграційний напрям державної політики став визначальним для держав цього регіону та їх стратегій розвитку в

різних сферах.

У 1991 р. держави ЦСЄ, зокрема Республіка Польща, Угорщина, Чехословаччина, почали підписувати так звані «європейські угоди» (або ж асоційовані угоди) з Європейським Співтовариством [13]. Доктор юридичних наук В. Муравйов зауважив, що «європейські угоди про асоціацію країн Центральної та Східної Європи з ЄС виходять з того, що гармонізація є головною передумовою економічної інтеграції у Співтовариство» [8, с. 12]. На переконання кандидата політичних наук Л. Кіцили, ці угоди «піднесли їх стосунки з ЄЕС на якісно новий рівень, відкрили їм шлях для поступової лібералізації торгівлі, прийняття європейського законодавства, заклали правові основи для надання допомоги в межах спеціальних програм Співтовариства» [6, с. 8].

Після укладання асоційованих угод з ЄС політика держав ЦСЄ була спрямована на адаптацію національного законодавства до норм і стандартів ЄС, більш тісну економічну інтеграцію, співпрацю в пріоритетних напрямках зовнішньої політики. Головною метою імплементації цих угод було створення зони вільної торгівлі між ними та ЄС через скасування митних зборів та інших торговельних бар'єрів до кінця 1990-х рр.

Більшість вітчизняних науковців вважають, що «європейські угоди» стали основним механізмом реалізації стратегій держав ЦСЄ на європейську інтеграцію, а тому досягли своєї головної мети: «Ціль виконати копенгагенські критерії членства в ЄС державами-кандидатами обумовила спрямованість внутрішньої та зовнішньої політики їхніх урядів – демократичні суспільні перетворення, зміцнення громадянського суспільства, глибокі ринкові трансформації за сприяння союзних інституцій та поглиблення політичного співробітництва з державами-членами ЄС» [7, с. 9]. Кандидат юридичних наук І. Березовська наголосила на тому, що угоди про асоціацію стали правовою основою розширення Євросоюзу. Такі угоди, укладені ЄС із європейськими середземноморськими країнами, країнами ЦСЄ і Західних Балкан, мали на меті підготувати ці асоційовані держави до інтеграції в ЄС, що значною мірою визначило специфіку правового регулювання відносин сторін в умовах асоціації. Вступ до ЄС асоційованих держав ЦСЄ у 2004 та 2007 рр. підтвердив значення асоціації як організаційно-правового механізму, що забезпечує найвищий рівень співробітництва двох сторін, а також дає можливість асоційованим країнам підготуватися до виконання зобов'язань, пов'язаних з членством у ЄС [2, с. 9]. Слід також зазначити, що схожим шляхом укладання угод про стабілізацію й

асоціацію пішли також і Балканські держави, перша з яких – Хорватія – стала членом ЄС 1 липня 2013 р., хоча зовнішні та внутрішні умови євроінтеграції, насамперед наслідки збройних конфліктів на Балканах 1990-х рр., відрізняють процес євроінтеграції держав цього регіону від євроінтеграції держав ЦСЄ.

Беручи до уваги важливість укладання угод про асоціацію з ЄС для просування процесу євроінтеграції, деякі вчені, наприклад доктор політичних наук О. Ковальова [7, с. 14], звертають увагу на те, що в європейських угодах не було положень щодо обов'язкової перспективи членства, а також термінів вступу до ЄС. Лише в преамбулі угоди між ЄС та Польщею було відзначено намір Польщі стати членом ЄС: «визначаючи той факт, що кінцевою метою Польщі є отримання членства в Співтоваристві і що ця асоціація, на думку сторін, допоможе досягти цієї мети» [14]. Причому на внесенні такого формулювання в угоду наполягала польська сторона.

Проте слід зазначити, що «європейські угоди» були визначені в 1993 р. Європейською Радою копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Саме після рішень Копенгагенського саміту 1993 р. в ЄС сформувався окремий напрям політики – «східна політика ЄС», а держави ЦСЄ почали подавати офіційні заявки на вступ до ЄС.

На вищезазначене звертала увагу й вітчизняна вчена-юрист І. Березовська. У своїй кандидатській дисертації з юридичних наук вона зазначила, що рішення Європейської Ради в Копенгагені 1993 р. головним чином сприяло визнанню асоціації ЄС із країнами ЦСЄ як такої, що має слугувати підготовці останніх до майбутнього членства в ЄС, адже саме на цьому саміті було визначено так звані «Копенгагенські критерії членства» – вимоги ЄС, виконання яких мало дати можливість асоційованим державам вступити до Євросоюзу. Дослідження цієї проблеми підвело І. Березовську до такого висновку, що реалізація асоціації і процедура набуття членства в ЄС взаємопов'язані, але різні процеси: «Говорити про існування такого виду асоціації, як підготовка до членства в Євросоюзі, можна лише умовно, оскільки положення багатьох угод про асоціацію між ЄС і третіми країнами не визначають заздалегідь можливості набуття асоційованою країною членства в Об'єднанні» [2, с. 9]. Очевидно, головним видається те, що для створення асоціації з перспективою набуття членства в ЄС держава-кандидат має відповідати певним критеріям членства, які й було визначено на саміті в Копенгагені.

У результаті рішень Копенгагенського саміту 1993 р. Угорщина й Польща подали офіційні заявки на вступ до ЄС у 1994 р., Словаччина – у 1995 р., Чехія – у 1996 р. З цього часу їх державна політика була спрямована на набуття повноправного членства в

ЄС шляхом виконання Копенгагенських критеріїв членства, прийняття та імплементації урядових програм розвитку, на політичному діалозі з ЄС і продовженні реформ відповідно до європейських стандартів у різних галузях. Отже, на цьому етапі постсоціалістичні держави ЦСЄ набули статусу асоційованих членів ЄС і почали активно впроваджувати державну політику, спрямовану на членство в цьому об'єднанні.

Системні реформи в постсоціалістичних державах ЦСЄ, незважаючи на певні труднощі, відбувалися під увагою та контролем з боку ЄС. Наприклад, упродовж усього періоду підготовки до вступу держави цього регіону отримували значну фінансову допомогу з його фондів, таких як програми PHARE [10], ISPA [11], SAPARD [12], а також брали участь у багатосторонніх програмах ЄС [3, с. 19]. Наприклад, держави Балтії отримували значні кошти за програмами допомоги. Так, загальна сума дотацій у 1991 – 2001 рр. з боку ЄС через інструменти підтримки держав-кандидатів (PHARE, SAPARD, ISPA тощо) становила: для Латвії – 319 млн євро, Литви – 527 млн євро, Естонії – 323 млн євро [5, с. 10]. У результаті кандидатського дослідження з історичних наук «Європейська інтеграція країн Балтії (1991–2004 рр.)» В. Завадський зробив висновок, що розмір допомоги країнам Балтії з боку ЄС у перерахунку на душу населення був найвищим порівняно з іншими державами ЦСЄ, і така динаміка зберігалася після вступу країн Балтії до ЄС [5, с. 10]. Отже, отримання державами ЦСЄ значної фінансової допомоги з фондів ЄС для проведення системних реформ та адаптації до європейських стандартів у різних сферах можна назвати важливим фінансовим механізмом інтеграції у Євросоюз.

Певні проблеми процесу європейської інтеграції також вплинули на ставлення громадян держав щодо вступу до ЄС. Наприклад, настрої громадян Польщі щодо вступу до ЄС змінювалися протягом процесу євроінтеграції: якщо у 1996 р. частка прибічників інтеграції в ЄС досягла 80 %, то безпосередньо перед вступом до ЄС їх кількість не досягала вже 60 % [1, с. 9]. Тому на такий важливий механізм євроінтеграційної політики, а саме на інформаційну політику держави щодо формування позитивної громадської думки з приводу євроінтеграції, наголошував український дослідник В. Дем'янець. Зрештою, відповідно до його кандидатського дослідження з політичних наук «Інтеграційна політика владних органів країн Вишеградської групи щодо ЄС і НАТО у 1989 – 1999 рр.», саме успішна державна інформаційна політика щодо вступу до ЄС стала важливою

складовою євроінтеграційної політики держав цього об'єднання (Республіки Польща, Чеської Республіки, Республіки Словаччина та Угорщини): «Стратегічним устремлінням урядів країн регіону були підпорядковані різні заходи і система роз'яснювальної роботи, організація проатлантичних громадсько-політичних об'єднань, а також прозора діяльність відповідних державних органів, особливо тих, які уособлювали зв'язки та інституалізували відносини з ЄС і НАТО, що мало належний вплив і відповідне значення» [4, с. 10]. Тобто державна інформаційна політика щодо інтеграції в ЄС є одним із важливих і дієвих механізмів євроінтеграційної політики держави.

Одним із механізмів інтеграції в ЄС можна назвати гармонізацію внутрішнього законодавства асоційованих країн з правом Євросоюзу. Визначимо, що в процесі підготовки держав ЦСЄ до вступу у Євросоюз були переглянуті вимоги з гармонізації законодавства: від асоційованих держав уже вимагалось привести своє законодавство у відповідність до «спільного доробку ЄС» (*acquis communautaire*), визначеного в додатку до «Білої книги». У докторській дисертації з юридичних наук В. Муравйова доведено, що способами гармонізації в межах асоціації держав ЦСЄ з ЄС були: приєднання до міжнародних угод, сторонами яких є країни-члени Євросоюзу; приведення національного законодавства асоційованих держав у відповідність до права ЄС; укладання сторонами угод щодо взаємного визнання чинних стандартів [8, с. 12].

Крім того, для більшості держав ЦСЄ дієвим механізмом інтеграції в ЄС стала й євроатлантична інтеграція. Це можна пояснити тим, що хоча після створення ЄС в 1990-х рр. був сформований окремий напрям політики ЄС у сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки (так званий другий «стовп» ЄС), реалізація його положень тільки починалася й перебувала на етапі консультацій усередині самого ЄС. За таких умов дієвим механізмом інтеграції держав ЦСЄ в спільний європейський простір безпеки стало членство саме в Північноатлантичному альянсі. При цьому звернімо увагу на те, що формально європейська та євроатлантична інтеграції розглядалися окремо. Проте, як підсумувала доктор політичних наук О. Ковальова, «фактично ж вступ до НАТО, або намір набути членства в Альянсі, виявились передумовою вступу до ЄС» [7, с. 9]. Отже, такі держави, як Польща, Угорщина і Чехія стали першими державами ЦСЄ, що почали процес євроатлантичної інтеграції, який розглядався ними як механізм інтеграції в ЄС.

Готовність держав-кандидатів на вступ визначалася на базі звітів, що були подані у Європейську Комісію міністерствами закордонних

справ, комітетами з питань європейської інтеграції держав-кандидатів, а також на ґрунті експертних оцінок спостерігачів від ЄС, резолюцій Європарламенту, статистичних даних міжнародних фінансових інститутів [3, с. 17], як узагальнив Т. Герасимчук у своєму кандидатському дослідженні з історичних наук «Країни Центральної Європи в політиці Європейського Союзу (1989 – 2004 рр.)».

У результаті реалізації державами ЦСЄ політики з європейської інтеграції за допомогою використання різних механізмів, у 1997 р. ЄС затвердив «Порядок денний – 2000» – програму розширення ЄС на основі стратегії «вступу хвилями». Як наслідок, на Люксембурзькому саміті в грудні 1997 р. Польща, Угорщина, Чехія, Естонія, Словенія й Кіпр були включені до «першої хвилі» розширення, а вже у березні 1998 р. в ЄС були розпочаті переговори про їх вступ [3, с. 17]. Таке рішення ЄС викликало занепокоєння інших держав ЦСЄ, що не були включені до «першої хвилі» розширення ЄС на Схід разом з цими п'ятьма державами. Відомо, що особливе ставлення до такої політики й її результатів виникло в Словаччині, адже вона до 1992 р. була разом із Чехією однією державою – Чехословаччиною, однак у результаті такого рішення ЄС через свою недостатню підготовленість до вступу в ЄС порівняно з Чехією, Словаччина могла залишитися з іншого боку кордону від Чехії – нового члена об'єднаної Європи. Тому різні можливі проблеми від вступу держав ЦСЄ «хвилями» й інші фактори привели до того, що таку політику було переглянуто.

Так, під час Гельсінського саміту в грудні 1999 р. та Копенгагенського саміту в грудні 2002 р. була змінена політика ЄС щодо вступу держав ЦСЄ: замість стратегії вступу «хвилями» була прийнята стратегія «рівних можливостей». Отже, переговори про вступ почалися з усіма 10 державами-кандидатами з ЦСЄ, а також з Кіпром і Мальтою. З ними вже були підписані партнерські угоди щодо вступу, підґрунтям яких були спільні пріоритети співробітництва з виконання критеріїв членства в ЄС. Отже, рішення Копенгагенського саміту формально завершили переговорний процес про вступ, що дало можливість 8 державам ЦСЄ стати членами ЄС у 2004 р., а 2 – у 2007 р.

Отже, п'яте та шосте розширення ЄС у 2004 р. та 2007 р. на Схід було безпрецедентне за своїми масштабами, але ще більше – за складністю самого процесу інтеграції старих і нових членів ЄС, що перебували на різних рівнях економічного й соціального розвитку.

Основними механізмами інтеграції держав ЦСЄ в ЄС можна назвати: по-перше, укладання «європейських угод», або ж угод про асоціацію між державами регіону та Євросоюзом, та їх

імплементація; по-друге, визначення Копенгагенським самітом критеріїв членства в ЄС і поступове виконання державами-кандидатами на членство цих вимог. Також важливими комплементарними до основних механізмів євроінтеграції можна визначити: гармонізацію внутрішнього законодавства асоційованих країн з нормативно-правовою базою Євросоюзу; євроатлантичну інтеграцію у зв'язку лише з формуванням і початком реалізації політики ЄС в напрямку спільної зовнішньої політики й політики безпеки на початку 1990-х рр.; участь держав ЦСЄ у багатосторонніх програмах ЄС та отримання ними значної фінансової допомоги з фондів ЄС, таких як PHARE, SAPARD, ISPA, для проведення системних реформ і адаптації до європейських стандартів як фінансовий механізм інтеграції в Євросоюз.

Перспективи подальших розвідок полягають у детальному аналізі механізмів євроінтеграції окремих держав ЦСЄ та Балкан із застосуванням методу «кейс стаді».

Список використаних джерел

1. **Басараб М. Б.** Досвід європейської інтеграції Польщі: перспективи для України : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 21.01.01 / Басараб М. Б. ; Нац. ін-т стратег. дослідж. ; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки. – К., 2004. – 15 с.

2. **Березовська І. А.** Правове регулювання відносин Європейського Союзу з асоційованими країнами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Березовська І. А. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 18 с.

3. **Герасимчук Т. Ф.** Країни Центральної Європи в політиці Європейського Союзу (1989 – 2004 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Герасимчук Т. Ф. ; НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005. – 23 с.

4. **Дем'янець В. І.** Інтеграційна політика владних органів країн Вишеградської групи щодо ЄС і НАТО у 1989 – 1999 рр. : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Дем'янець В. І. ; НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К., 2001. – 17 с.

5. **Завадський В. М.** Європейська інтеграція країн Балтії (1991 – 2004 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Завадський В. М. ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2008. – 20 с.

6. **Кіцила Л. Ю.** Зовнішньополітичні аспекти реалізації курсу Чеської Республіки на інтеграцію до Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Кіцила Л. Ю. ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2004. – 18 с.

7. **Ковальова О. О.** Українська політика щодо євроінтеграційних процесів : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Ковальова О. О. ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К., 2004. – 32 с.

8. **Муравйов В. І.** Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11 / Муравйов В. І. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – 38 с.

9. **Ярова Л. В.** Соціальна політика як чинник забезпечення європейської інтеграції України : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Ярова Л. В. ; ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». – О., 2011. – 29 с.

10. **Council Regulation (EEC) No 3906/89 of 18 December 1989 on economic aid to the Republic of Hungary and the Polish People's Republic // EUR-Lex access to European Union law. – Access mode : www.eur-lex.europa.eu.**

11. **Council Regulation (EC) No 1267/1999 of 21 June 1999 establishing an Instrument for Structural Policies for Pre-accession // EUR-Lex access to European Union law. – Access mode : www.eur-lex.europa.eu.**

12. **Council Regulation (EC) No 1268/1999 of 21 June 1999 on Community support for pre-accession measures for agriculture and rural development in the applicant countries of central and eastern Europe in the pre-accession period // EUR-Lex access to European Union law. – Access mode : www.eur-lex.europa.eu.**

13. **Europe agreement // European Commission. – Access mode : www.ec.europa.eu.**

14. **Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part // World Bank. – Access mode : www.wits.worldbank.org.**

Надійшла до редколегії 07.08.13

УДК 303.4:631.143

Марія ГРИГОРОВА

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕННО-ІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Аналізується державне регулювання генно-інженерної діяльності в Російській Федерації для залучення досвіду у створенні системи державного управління процесами забезпечення біолого-генетичної безпеки в Україні.

Ключові слова: державне управління, генно-інженерна діяльність, генетично модифіковані організми, сучасні біотехнології, трансгени, гена інженерія, біо-інженерія.

Марія Григорова. Государственное регулирование генно-инженерной деятельности в Российской Федерации: опыт для Украины

© Григорова М. О., 2013